

Rik DOMINICUS

Een van onze 'laatste' missionarissen

Zijn naam hoort thuis op de lijst van hen die we 'onze laatste missionarissen' noemen. Rik DOMINICUS, 84 jaar, geboren in Lommel, missionaris van Scheut, eerst zeven jaar in Congo, daarna 37 jaar in Brazilië, nu op rust in het tehuis van zijn congregatie aan de multiculturele Dambruggestraat in Antwerpen. „Ik ben blij dat ik in mijn leven zoveel uitdagingen heb gekend”, blikt hij tevreden terug.

‘Wij deden wat van ons in dienst van het evangelie werd verwacht’

Bert CLAERHOUT

Toen hij jong was, leerde hij wel eens een meisje kennen, maar eigenlijk neigde Rik DOMINICUS al van kindsbeen tot het priesterschap. Hij volgde uiteindelijk het voorbeeld van twee scheutisten die een prettige indruk op hem hadden nagelaten. Door de dood van zijn vader en, drie maanden later, van zijn oudere broer, werd zijn vertrek naar de missies even uitgesteld. In 1955 was het zover en trok hij naar Leopoldstad, Congo – het huidige Kinshasa.

–Vertrekken na de dood van uw vader en uw broer, dat was toch niet makkelijk?

Ook voor mijn moeder niet. Ik herinner me nog dat ik zei: „Het is toch wel erg, moeder, wat u overkomt.” Ze antwoordde: „Ja, jongen, gelukkig heb ik mijn geloof. Anders werd ik gek.” Moeder gunde me die levenskeuze.

–Mocht u kiezen naar welk land u trok?

Scheutisten helpen waar er noden zijn. Waar we belanden, is dus minder belangrijk, al konden we tijdens het noviciaat een voorkeur opgeven. Ik had voor Congo gekozen, al vreesde ik dat ik door mijn zwakke gezondheid in aanmerking kwam voor de Filippijnen. Wie de tropische hitte niet aankon, werd daar naartoe gestuurd.

–U maakte de Congolese onafhankelijkheid mee. Een moeilijke periode?

Het ergste was de eerste opstand in 1959. Alles werd geplunderd en we moesten elders onderdak zoeken. Na vijf dagen keerden we terug. Tijdens en na de onafhankelijkheid bleef het bij ons vrij rustig. We konden gewoon ons werk doen. Aanvankelijk was ik directeur van een lagere school, later vertrok in naar een parochie in de buitenwijken van Leopoldstad. Ik had al snel door dat mijn missionarishart niet in een school lag.

–In 1962 wachtte u een nieuwe schok: de dood van uw moeder.

Ik had een telegram ontvangen waarin stond dat ze op sterven lag, maar toen ik thuis kwam, was ze al overleden. Toen heb ik veel geweend. Tegelijk riep ik zo hard ik kon: „God is goed, God is goed.” Alsof ik mezelf moest overtuigen. Ik had ook tijd nodig om tot rust te komen. De congregatie liet me een jaar studeren in Brussel en Parijs: liturgie, kerkgeschiedenis, pastoraal en catechese. Het was boeiend, omdat

Rik Dominicus: „Een scheutist is daar waar men hem nodig heeft, niet waar hij zich goed voelt.” © Frank Bahnmueller

ik alles kon toetsen aan mijn praktijkervaring in Congo.

Na dat studiejaar werd ik bij een van mijn oversten geroepen. Hij toonde me een kaart van Zuid-Amerika en schetste de contouren van Brazilië. En toen kwam het: „Pater-generaal wil dat je daar gaat werken.” Ik had altijd gedacht naar Congo terug te keren. Bovendien sprak ik geen Portugees en wist ik niets van het land en de mensen af. „We zullen het u wel leren, niet bang zijn”, was het antwoord. In augustus 1963 reisde ik met enkele medebroeders af naar Rio de Janeiro.

–U kwam terecht in een heel andere wereld.

Ja. Brazilië is een land met enorme contrasten: tussen rijk en arm, stad en platteland, noord en zuid. Het was meteen duidelijk dat ik alles wat ik in Congo had geleerd, kon vergeten. Ik moest ter plaatse informeren naar pastorale initiatieven en programma's. Samen met mijn medebroeders volgde ik lessen, onder meer bij Ivan Illich, in die tijd een wereldwijd vermaard theoloog en filosoof.

In de daaropvolgende 37 jaar werkte ik in tal van parochies. Het was telkens weer anders. In Nova Iguaçu, een voorstad van Rio, hadden we te maken met armoede

en geweld, in het Amazonegebied met de verdrukking van de arme inheemse bevolking door de grootgrondbezitters en met de corruptie van het regime en de politie. Chantage en intimidatie waren er schering en inslag. In Itabira, in de mijnstaat Minas Gerais, was het dan weer wat rustiger.

„Ik stond voor grote uitdagingen, maar ik had altijd de kracht me aan de plaatselijke bevolking aan te passen”

Onze manier van werken was grotendeels dezelfde: met sterke parochiale teams groepsdynamische processen op gang brengen, catechese centra oprichten van waaruit we de gelovigen en geïnteresseerden trachtten te bereiken en hen te vormen voor gebedsdiensten, ziekenbezoek, enzovoorts. Kortom, werk aan de basis waarbij leken een grote inbreng hadden. Ik ben blij met wat we hebben verwezenlijkt.

–In 2000 keerde u naar ons land terug.

Ik was toen 74 en kon het vele werk niet meer aan. De wil was er nog, maar de schwing was eruit. De wederaanpassing verliep met horten en stoten. „Op jouw leeftijd hoef je helemaal niets meer te doen”, zei men. Maar ik ben geen mens om stil te zitten en dus hielp ik in Antwerpen bij de opvang van armen, in de parochies, bij Okra en Ziekenzorg. Ik ben een tevreden mens. Ik heb voor grote uitdagingen gestaan, maar wist me telkens weer aan te passen. Ik was waar ze me nodig hadden, al was het niet altijd vanzelfsprekend de ene parochie te ruilen voor een andere.

–Behoort u nu echt tot de 'laatste generatie missionarissen'?

In zekere zin wel, maar dat is logisch. Zoals ik in 1955 naar Congo vertrok, kan dat niet meer. Een parochiepastoor werkt hier toch ook niet meer zoals vijftig jaar geleden. Wij, missionarissen, hebben ons werk gedaan zoals dat van ons werd verwacht. In dienst van het Rijk Gods, want daar gaat het tenslotte om. Scheut is maar een werktuig in dienst van een veel groter ideaal: de verspreiding van het evangelie.